

УДК 346.7:621.39

Калаченкова Катерина Олександрівна –

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри господарського права
Донецького національного університету, м. Вінниця

Kateryna O. Kalachenkova –

candidate of juridical sciences,
associate professor of the department of commercial law,
Donetsk National University
(21, 600-richya str., Vinnytsia, 21021, Ukraine)

Щодо напрямів адаптації законодавства України в сфері телекомунікації

Стаття присвячена дослідженню напрямів адаптації законодавства України в сфері телекомунікації з метою обґрунтування шляхів удосконалення законодавства в сфері телекомунікацій на основі аналізу стану відповідного національного законодавства та права ЄС. Сформульовані висновки щодо необхідності уточнення термінологічної бази та її гармонізації відповідно до вимог Угоди про асоціацію; уточнення правового статусу органу державної влади для регулювання сфери телекомунікації; спрощення умов входження на ринок електронних комунікацій.

Ключові слова: телекомунікація, законодавство в сфері телекомунікації, електронні комунікації, регуляторний орган в сфері телекомунікації, ринок телекомунікацій.

Статья посвящена исследованию направлений адаптации законодательства Украины в сфере телекоммуникаций с целью обоснования путей совершенствования законодательства в сфере телекоммуникаций на основе анализа состояния соответствующего национального законодательства и права ЕС. Сформулированные выводы о необходимости уточнения терминологической базы и ее гармонизации в соответствии с требованиями Соглашения об ассоциации; уточнения правового статуса органа государственной власти для регулирования сферы телекоммуникации; упрощения условий вхождения на рынок электронных коммуникаций.

Ключевые слова: телекоммуникация, законодательство в сфере телекоммуникации, электронные коммуникации, регуляторный орган в сфере телекоммуникаций, рынок телекоммуникаций.

K.O. Kalachenkova Directions of Adaptation of Ukrainian Telecommunication Legislation

The article deals with directions of adaptation of Ukrainian telecommunication legislation. The purpose of this article is substantiation of the ways of improvement of telecommunication legislation on the basis of the analysis of proper national legislation and the European Union law. Current telecommunication legislation of Ukraine and the Association agreement have been analyzed. On the basis of the investigation the conclusion has been made that some Ukrainian telecommunication legislation regulations shall be complied with the European Union law. These regulations relate to more precise definitions, change of the management of this sphere and license receipt.

More precise definition of terminology base's vitality and its harmonization in accordance with the demands of Association agreement is proved in the article because the acting normative terms and definitions do not meet modern requirements. Term coordination will contribute to the reform of national telecommunication legislation taking into consideration the European Union directives.

Furthermore, the necessity to provide a more precise definition of the legal status of the state power in the sphere of legal regulation of telecommunications has been proved.

The necessity develop legal principles of access to the telecommunication market has been highlighted.

The article deals with the principle of admissibility of the telecommunication market, namely admissibility mechanisms among which license receipt takes the leading position. The necessity to reconsider the strategy of license receipt to carry out telecommunication activity is stipulated for the convergence of technologies,

mechanisms, services. Analysis of the European Union experience where the regulatory reforms of telecommunication market takes place shows that this experience became the most advanced in the world according to many indices. Hence, we suggest simplification of the conditions to enter electronic communication market for the development of innovations and investments i.e. application of individual licenses is allowed only in certain cases.

This article regards separate aspects of adaptation of Ukrainian legislation in the sphere of telecommunications. That is why it is essential to do further scientific investigation of the other legislation which shall be developed in compliance with Association agreement.

Keywords: *telecommunication, telecommunication legislation, electronic communications, regulatory organ in the sphere of telecommunications, telecommunication market.*

Постановка проблеми. Сучасна інформаційна епоха характеризується активним проникненням телекомунікації у всі сфери життєдіяльності людини, суспільства та держави. Телекомунікація – необхідна умова динамічного розвитку сучасного бізнесу й зовнішньоекономічної діяльності, оскільки зв'язок є істотним елементом інших галузей економіки. На сьогодні питанням розвитку сфери телекомунікацій приділяється особлива увага як з боку органів державної влади, так і суб'єктів господарювання.

Зростання темпів розвитку телекомунікації – об'єктивна закономірність, яка вимагає сучасного правового регулювання відносин у відповідній сфері. Сьогодні центральне місце серед нормативно-правових актів, які регулюють господарську діяльність у зазначеній сфері, посідає Закон України «Про телекомунікації» від 18 листопада 2003 р. та значна кількість підзаконних актів. Разом з тим правова основа щодо таких відносин неодноразово змінювалась, а зміст нормативно-правових актів потребує узгодження чи узагальнення. На це вказує і «Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» від 27.06.2014 р. [1] (далі – Угода про асоціацію), ратифікована Верховною Радою України від 16.09.2014 р. [2], оскільки нею передбачено відповідні заходи щодо сфери телекомунікації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Здебільшого процес дослідження проблем адаптації українського законодавства в сфері телекомунікацій до права ЄС почався відносно недавно та проводився навколо загальних питань адаптації українського законодавства до права ЄС або окремих питань

щодо сфери телекомунікацій.

Найбільш відомими вітчизняними авторами, що присвятили свою увагу дослідженню адаптації українського законодавства до права ЄС є: Ю. Шемшученко, Г. Асланян, П. Рабінович, В. Румянцева, Л. Луць, В. Денисов та інші. Окремі аспекти «адаптації законодавства» досліджують такі автори як А.Горбенко, М.Феськов, І.Кравчук, О.Терещенко та інші. Проблеми динаміки адаптації законодавства України до стандартів ЄС розглядали Р. Лукас, А. Чухно, О. Белорус та інші. Незважаючи на достатньо кількість робіт, у яких розглядалась адаптація законодавства до права ЄС, більшість авторів торкалися окремих аспектів таких відносин, серед яких відсутні питання щодо заявленої теми.

До дослідження питань правових засад сфери телекомунікації різною мірою долучались такі вчені як О.Ж. Скибун (державне управління у сфері телекомунікацій в Україні) [3], російський дослідник Ю.В. Волков (телекомунікаційне право) [4], І.І. Зенкін (міжнародне-правове регулювання телекомунікаційних послуг) [5], Н. Goldberg, J. Godles, J. Wiener, H. Wright (Закон Комунікацій і регулювання) [6], К. Pilny (режим ліцензування на підставі Німецького Ntktrjveysrfsqjuj Закону) [7], О.А. Баранов (правове регулювання доступу на ринок телекомунікацій) [8], О.А. Богуцький (договори про надання телекомунікаційних послуг) [9], О.В. Тер-Степанян (сфера телекомунікацій у рамках адміністративного права) [10, 11] та інші. Разом з тим питання сучасного стану законодавства України в сфері телекомунікацій та його удосконалення відповідно до права ЄС залишаються недостатньо дослідженими.

Невирішені раніше проблеми. Аналіз законодавства щодо діяльності в сфері

телекомунікацій свідчать про те, що частина його положень потребує доопрацювання та приведення у відповідність до права ЄС. До таких питань слід віднести уточнення термінологічної бази, зміна управління такою сферою та ліцензування.

Вищенаведене вказує на актуальність дослідження стану законодавства України в сфері телекомунікацій в контексті виконання Угоди про асоціацію.

Мета. Метою цього дослідження є обґрунтування напрямів адаптації законодавства в сфері телекомунікацій відповідно до Угоди про асоціацію.

Виклад основного матеріалу. Сьогодні діяльність в сфері телекомунікацій в Україні регулюється окремими положеннями Конституції України; міжнародними договорами, ратифікованими Україною; законами України; підзаконними нормативно-правовими актами Президента України, Кабінету міністрів України.

Одним із основних документів, що регулює діяльність в сфері телекомунікації є Закон України «Про телекомунікації» від 18 листопада 2003 р. [12], який встановлює правову основу діяльності в сфері телекомунікацій, визначає повноваження держави щодо управління та регулювання зазначеної діяльності, а також права, обов'язки та засади відповідальності фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у цій діяльності або користуються телекомунікаційними послугами. Але залишається чимало питань, які виникають при здійсненні господарської діяльності в сфері телекомунікацій, що не охоплені указаним законом, хоча вони мають суттєвий вплив на таку діяльність, а отже потребують вирішення в законодавстві. Серед них усунення надмірного регулювання господарської діяльності в сфері телекомунікацій, скорочення кількості регуляторних та контрольних органів, забезпечення умов для розвитку телекомунікаційних мереж 4 та 5 поколінь.

Не менш важливим Законом України для цієї сфери діяльності є Закон «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 р., який регулює суспільні відносини у сфері ліцензування господарської діяльності, в тому числі діяльності в сфері телекомунікації. Зокрема, цим Законом встановлено уніфікований порядок ліцензування, нагляд і контроль у сфері

ліцензування, відповідальність за порушення законодавства у сфері ліцензування господарської діяльності [13]. Крім цього Закону питання ліцензування в зазначеній сфері регулюються також рішеннями Національної комісії з питань регулювання зв'язку України, якими затверджені ліцензійні умови, що містять перелік організаційних, кваліфікаційних, технологічних та інших спеціальних вимог, обов'язкових для виконання при здійсненні діяльності у сфері телекомунікацій, що підлягає ліцензуванню відповідно до виду телекомунікаційних послуг, а саме: рішення НКРЗ від 29.07.2010 р. № 348, яким затверджені Ліцензійні умови здійснення діяльності у сфері телекомунікацій з надання послуг фіксованого телефонного зв'язку з використанням безпроводового доступу до телекомунікаційної мережі з правом технічного обслуговування і надання в користування каналів електровз'язку: місцевого, міжміського, міжнародного [14]; рішенням НКРЗ від 10.12.2009 р. № 1789, яким затверджені Ліцензійні умови здійснення діяльності у сфері телекомунікацій з надання послуг фіксованого телефонного зв'язку з правом технічного обслуговування та експлуатації телекомунікаційних мереж і надання в користування каналів електровз'язку: місцевого, міжміського, міжнародного [15]; рішенням НКРЗ від 26.01.2006 р. № 179 (зі з мінами згідно рішення НКРЗ від 12.03.2009 № 1398), яким затверджені Ліцензійні умови здійснення діяльності у сфері телекомунікацій з надання послуг рухомого (мобільного) телефонного зв'язку з правом технічного обслуговування та експлуатації телекомунікаційних мереж і надання в користування каналів електровз'язку [16]; рішенням НКРЗ від 07.12.2007 № 1017, яким затверджені Ліцензійні умови здійснення діяльності у сфері телекомунікацій з надання послуг з надання в користування каналів електровз'язку [17]; рішенням НКРЗ від 11.11.2010 № 513, яким затверджені Ліцензійні умови здійснення діяльності у сфері телекомунікацій з надання послуг з технічного обслуговування і експлуатації телекомунікаційних мереж, мереж ефірного теле- та радіомовлення, проводового радіомовлення та телемереж [18].

Особливої уваги потребує аналіз правової основи господарської діяльності в сфері

телекомунікації з урахуванням Угоди про асоціацію, відповідно до якої Україна взяла на себе зобов'язання щодо адаптації національного законодавства до стандартів ЄС та проведення необхідних процедур для запровадження норм і стандартів, які застосовуються країнами ЄС у питаннях державного регулювання в галузі зв'язку. Це отримало своє відображення у Плані заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, на 2014-2017 роки, затвердженому Кабінетом Міністрів України.

Одним із значущих подій в політичному і економічному плані для України стало підписання 27 червня 2014 р. Угоди про глибоку та всеосяжну зону вільної торгівлі (глава IV Угоди про асоціацію) (далі – Угода про ЗВТ) [19], яка передбачає щонайбільшу лібералізацію не тільки у царині торгівлі товарами, а також і торгівлі послугами та інвестиціями. Крім того, угода передбачає регуляторне зближення, а саме: зближення технічних стандартів, санітарних та фітосанітарних заходів, правил захисту інтелектуальної власності, державних закупівель, регулювання енергетики, конкуренції, митних правил тощо.

Угода про ЗВТ передбачає необхідність суттєвої адаптації законодавства України до *acquis communautaire* ЄС в самих різних сферах, як щодо експортоорієнтованих галузей, так й галузей, що спрямовані лише на українського споживача, до яких можна віднести і сферу телекомунікації.

В окремих сферах Угода про асоціацію докладно регулює питання адаптації законодавства України. Найбільш наочним прикладом такого підходу є положення Угоди про асоціацію, що регулюють питання адаптації законодавства у сфері фінансових, телекомунікаційних, поштових та кур'єрських послуг, послуг з міжнародних морських перевезень, де чітко визначається порядок імплементації різних видів актів ЄС, а саме:

(а) якщо законодавчий акт є регламентом або рішенням ЄС, він повинен стати як такої частиною національного законодавства України;

(б) якщо законодавчий акт є директивою ЄС, то за компетентними органами України

залишається право вибору форми і способу його імплементації.

Угода про асоціацію прямо передбачає, що адаптація законодавства у згаданих секторах послуг повинна здійснюватися згідно з Доповненнями XVII-2 -XVII-5 до Додатка XVII, в яких визначені акти ЄС для обов'язкової адаптації України, а також терміни такої адаптації. Так, стосовно надання телекомунікаційних послуг Україна повинна імплементувати Директиву № 2 002/21 / ЄС від 07.03.2002 про єдину нормативно-правову базу для електронних комунікаційних мереж та послуг протягом 4 років.

Важливо відзначити, що Угода про асоціацію з таких питань передбачає також проміжні (поетапні) механізми контролю виконання Україною своїх зобов'язань. Так, протягом 6 місяців з дати набрання чинності Угодою про асоціацію Україна зобов'язана подати для кожного сектора детальну дорожню карту для імплементації кожного акту, зазначеного в Додатках XVII-2 -XVII-5 до Додатка XVII, докладно описавши кожну необхідну законодавчу та інституційну зміну.

Відповідно до Угоди про асоціацію до питань, які потребують вирішення, слід віднести уточнення термінологічної бази, бо наявні нормовані терміни та визначення застаріли й не відповідають вимогам сьогодення. Крім того, з'явилося багато нових термінів і понять, які різні учасники ринку телекомунікацій трактують по-різному. Це ускладнює спілкування та взаємодію учасників таких відносин. Завдання щодо необхідності приведення термінологічної бази нашого законодавства до відповідного рівня слідує і із плану адаптації до законодавства ЄС [20].

При цьому особливу увагу потрібно приділити таким термінам як: абонент, телекомунікаційна мережа (електронна комунікаційна мережа, відповідно до Угоди про асоціацію), телекомунікаційна мережа загального користування (електронна комунікаційна мережа загального користування, відповідно до Угоди про асоціацію), телекомунікаційна послуга (електронна комунікаційна послуга, відповідно до Угоди про асоціацію), споживач телекомунікаційної послуги (споживач електронних комунікаційних послуг, відповідно до Угоди про асоціацію),

ресурс електронних комунікаційних (відповідно до Угоди про асоціацію), оптовий ринок електронних комунікаційних послуг (відповідно до Угоди про асоціацію), тощо.

Узгодження термінів у вітчизняному законодавстві відповідно до Угоди про асоціацію сприятиме реформуванню національного телекомунікаційного законодавства з урахуванням Директив ЄС [21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28].

Ще одним завданням, яке вимагає уваги законодавця є уточнення правового статусу регуляторного органу в зазначеній сфері. Сьогодні органом регулювання у сфері телекомунікацій за ст. 17 Закону України «Про телекомунікації» визначається Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації (НКРЗІ). НКРЗІ є державним колегіальним органом, підпорядкованим Президенту України, підзвітним Верховній Раді України. НКРЗІ є органом державного регулювання у сфері телекомунікацій, інформатизації, користування радіочастотним ресурсом та надання послуг поштового зв'язку. У визначеній сфері НКРЗІ здійснює повноваження органу ліцензування, дозвільного органу, регуляторного органу та органу державного нагляду (контролю) [29].

Відповідно до ст. 116 Угоди про асоціацію, державне регулювання у сфері телекомунікацій (електронних комунікацій – відповідно до Угоди про асоціацію) повинен здійснювати юридично відокремлений регуляторний орган у сфері електронних комунікаційних послуг та функціонально незалежний від будь-якого постачальника послуг, що надає електронні комунікаційні послуги. Також названа стаття Угоди про асоціацію зобов'язує забезпечити надання регуляторному органу достатніх повноважень для регулювання цього сектору. Завдання, які мають виконуватися регуляторним органом, повинні бути відкритими для громадськості та оприлюднюватися у легко доступній та чіткій формі, особливо у випадках, коли ці завдання визначені перед більш ніж одним органом.

Отже на законодавчому рівні потребує уточнення правовий статус органу державної влади для регулювання сфери телекомунікації.

Наступним питанням, вирішення якого впливає на багато аспектів здійснення вказаної

діяльності, є доопрацювання правових засад доступу на ринок телекомунікацій. Сучасний стан українського ринку телекомунікацій свідчить про вповільнення його росту, що зумовлює необхідність дослідження можливих напрямів його реформування, насамперед мова йде про механізми доступу, серед яких основне місце належить ліцензуванню.

Зараз компанії змушені отримувати ліцензії на кожен вид діяльності у сфері телекомунікацій. Однак ст. 117 Угоди про асоціацію спрямована на скасування ліцензування видів діяльності в сфері телекомунікацій, а ліцензуватися повинен тільки обмежений ресурс - частоти і номерний ресурс.

Необхідність перегляду стратегії ліцензування телекомунікаційної діяльності обумовлюється конвергенцією технологій, пристроїв, послуг. Сучасна тенденція в ліцензуванні полягає в ще більшому спрощенні процедур ліцензування шляхом введення процедури видачі генеральних (загальних) дозволів, дія яких поширюється на один або кілька секторів інформаційної сфери, зокрема на кілька секторів телекомунікацій, тобто мова йде про те, що одна ліцензія або дозвіл поширюється на кілька видів діяльності.

Корисним в цьому напрямі може бути звернення до досвіду країн ЄС, де проведені регуляторні реформи телекомунікаційного ринку призвели до того, що за багатьма показниками він став одним із найбільш передових у світі. Велику роль у цьому зіграла послідовна ліберальна політика надання дозволів на діяльність у телекомунікаціях.

Право ЄС створюється і апробується на базі багатьох країн, що мають різні національні особливості як у побудові телекомунікаційних ринків, так і в нормативно-правовому полі. Тому можна зробити цілком обґрунтований висновок про високий ступінь відпрацьованості телекомунікаційного права ЄС. Виходячи із цього факту, а також з багатьох інших, українське телекомунікаційне законодавство необхідно гармонізувати, і насамперед – саме із правом ЄС, але робити це зважено. Одним з моментів на який потрібно звернути увагу це так званий принцип «технологічної нейтральності», тобто оператор, отримавши ліцензію, сам обирає послуги, які він хоче надавати, і стандарти

зв'язку, які йому підходять.

Таким чином, для цілей адаптації національного законодавства до права ЄС пропонується спрощення умов входження на ринок електронних комунікацій, задля розвитку інновацій та інвестицій, тобто застосування індивідуальних ліцензій допускається лише у чітко виписаних, окремих випадках (Директива 2002/20/ЄС).

Висновки. За результатами проведених досліджень стану вітчизняного законодавства в сфері телекомунікацій та Угоди про асоціацію пропонуються наступні основні напрями удосконалення відповідного законодавства України:

уточнення термінологічної бази та її гармонізація відповідно до вимог Угоди про асоціацію;

уточнення правового статусу органу

державної влади для регулювання сфери телекомунікації;

спрощення умов входження на ринок електронних комунікацій.

У цій статті розглянуто окремі аспекти адаптації законодавства України щодо сфери телекомунікації, а тому подальші наукові дослідження доцільно спрямувати і на інші положення цього законодавства, що потребують доопрацювання з урахуванням Угоди про асоціацію.

Список використаних джерел:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Угода від 27.06.2014 // Офіційний вісник України. – 2014. – № 75. – Ст. 2125.
2. Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Закон України від 16.09.2014 р. № 1678-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 40. – Ст. 2021.
3. Скибун О. Ж. Державне управління у сфері телекомунікацій в Україні: сучасний стан та проблеми [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://upravlinnya.amu.edu.ua/sites/default/files/files/2013/4/41_4_2013.pdf.
4. Волков Ю. В. Субъекты телекоммуникационного права [Електронний ресурс] : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. юрид. наук : 12.00.14 / Ю. В. Волков. – Екатеринбург, 2007. – 24 с. – Режим доступу : www.russianlaw.net/files/law/doc/a209.pdf.
5. Зенкин И. И. Международно-правовое регулирование телекоммуникационных услуг в рамках ВТО [Електронний ресурс] : автореф. дис. на соискание науч. степени канд. юрид. наук : 12.00.10 / И. И. Зенкин. – М., 2010. – 24 с. – Режим доступу : www.law.edu.ru/book/book.asp?bookID=1383532.
6. Goldberg H. Communications Law and Regulation [Електронний ресурс] / H. Goldberg, J. Godles, J. Wiener, H. Wright. – Режим доступу : www.profs.findlaw.com/communicate/index.html&anno=2.
7. Pilny K. The Licensing Regime Under German Telecommunications Law: Implementation and Interpretation [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.library.findlaw.com/1999/Jun/1/128006.html.
8. Баранов О. А. Правове регулювання доступу на ринок телекомунікацій / О. А. Баранов // Інформація і право. – 2011. – № 2. – С. 32-38.
9. Богущкий О. А. Договори про надання телекомунікаційних послуг : автореферат дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03 / О. А. Богущкий ; НДІ приват. права і підприємництва АПН. – Київ, 2010. – 19 с.
10. Тер-Степанян О. В. Адміністративні послуги у сфері телекомунікацій та поштового зв'язку: поняття та сутність [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/3326/%CE#chapter>.
11. Сутність адміністративних правовідносин у сфері телекомунікацій [Електронний ресурс]. –

Режим доступу : <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/3464/%CE>.

12. Про телекомунікації : Закон України від 18.11.2003 р. № 1280-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 12. – Ст. 155.

13. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України від 02.03.2015 р. № 222-VIII // Відомості Верховної Ради. – 2015. – № 23. – Ст. 158.

14. Ліцензійні умови здійснення діяльності у сфері телекомунікацій з надання послуг фіксованого телефонного зв'язку з використанням безпроводового доступу до телекомунікаційної мережі з правом технічного обслуговування і надання в користування каналів електрозв'язку: місцевого, міжміського, міжнародного : Рішення Національної комісії з питань регулювання зв'язку України від 29.07.2010 р. № 348 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nkrz.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=52&language=uk>.

15. Ліцензійні умови здійснення діяльності у сфері телекомунікацій з надання послуг фіксованого телефонного зв'язку з правом технічного обслуговування та експлуатації телекомунікаційних мереж і надання в користування каналів електрозв'язку: місцевого, міжміського, міжнародного: Рішення Національної комісії з питань регулювання зв'язку України від 10.12.2009 р. № 1789 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nkrz.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=52&language=uk>.

16. Ліцензійні умови здійснення діяльності у сфері телекомунікацій з надання послуг рухомого (мобільного) телефонного зв'язку з правом технічного обслуговування та експлуатації телекомунікаційних мереж і надання в користування каналів електрозв'язку: Рішення Національної комісії з питань регулювання зв'язку України від 26.01.2006 р. № 179 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nkrz.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=52&language=uk>.

17. Ліцензійні умови здійснення діяльності у сфері телекомунікацій з надання послуг з надання в користування каналів електрозв'язку : Рішення Національної комісії з питань регулювання зв'язку України від 07.12.2007 № 1017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nkrz.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=52&language=uk>.

18. Ліцензійні умови здійснення діяльності у сфері телекомунікацій з надання послуг з технічного обслуговування і експлуатації телекомунікаційних мереж, мереж ефірного теле- та радіомовлення, проводового радіомовлення та телемереж : Рішення Національної комісії з питань регулювання зв'язку України від 11.11.2010 № 513 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nkrz.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=52&language=uk>.

19. Угода про глибoku та всеoсяжну зону вільної торгівлі від 27.06.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sk.ua/ua/news/2272>.

20. Національний регулятор галузі зв'язку схвалив план імплементаційних заходів інтеграції із європейською спільнотою [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nkrzi.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=99&id=684&language=uk.

21. Про доступ та з'єднання електронних комунікаційних мереж та пов'язаного оснащення : Директива 2002/19/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 7 березня 2002 р. // Офіційний вісник ЄС. – L 108. – 2002. – С. 7-20.

22. Про дозвіл електронних комунікаційних мереж та послуг : Директива 2002/20/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 7 березня 2002 р. // Офіційний вісник ЄС. – L 108. – 2002. – С. 21-32.

23. Про спільні правові рамки для електронних комунікаційних мереж та послуг: Директива 2002/21/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 7 березня 2002 р. // Офіційний вісник ЄС. – L 108. – 2002. – С. 33-50.

24. Про універсальні послуги та права користувачів стосовно електронних комунікаційних мереж і послуг : Директива 2002/22/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 7 березня 2002 р. // Офіційний вісник ЄС. – L 108. – 2002. – С. 51-77.

25. Про правові рамки для радіоспектральної політики в Європейській Спільноті: Рішення № 676/2002/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 7 березня 2002 р. // Офіційний вісник ЄС. – L 108. – 2002. – С. 1-6.

26. Директива, яка доповнює Директиву 2002/22/ЄС про універсальні послуги та права

користувачів стосовно електронних мереж зв'язку і послуг, Директиву 2002/58/ЄС про обробку персональних даних та захист таємниці сектора електронних комунікацій та Регламент (ЄС) № 2006/2004 про взаємодію національних органів, відповідальних за забезпечення виконання законів про захист споживачів : Директива 2009/136/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 25 листопада 2009 р. // Офіційний вісник ЄС. – L 337. – 2009. – С. 11-36.

27. Директива, яка доповнює директиви 2002/21/ЄС про спільні правові рамки для електронних комунікаційних мереж та послуг, 2002/19/ЄС про доступ та з'єднання електронних комунікаційних мереж та пов'язаного оснащення та 2002/20/ЄС про дозвіл електронних комунікаційних мереж та послуг : Директива 2009/140/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 25 листопада 2009 р. // Офіційний вісник ЄС. – L 337. – 2009. – С. 37-69.

28. Щодо конкуренції на ринках електронних комунікаційних мереж та послуг : Директива Комісії 2002/77/ЄС від 16.09.2002 р. // Офіційний вісник ЄС. – L 249. – 2002. – С. 21-26.

29. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації : Указ Президент України від 23.11.2011 р. № 1067/2011 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 94. – Ст. 3417.

References

1. Association Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part on Atomic Energy : Agreement dated 27.06.2014 // *Ofitsiyni visnyk Ukrainy (the Official Bulletin of Ukraine)*. – 2014. – No. 75. – Art. 2125.

2. On Ratification of Association Agreement between the European Union and its Member States, of the one part, and Ukraine, of the other part on Atomic Energy : the Law of Ukraine dated 16.09.2014 No. 1678-VII // *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (the Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine)*. – 2014. – No. 40. – Art. 2021.

3. O. Zh. Skybun Public Administration in the Telecommunication Sphere of Ukraine: Current State and Issues [Online resource]. – Access : http://upravlinnya.amu.edu.ua/sites/default/files/files/2013/4/41_4_2013.pdf.

4. Yu. V. Volkov Subjects of Telecommunication Law [Online resource] : synopsis of a thesis for a candidate of juridical sciences : 12.00.14 / Yu. V. Volkov. – Yekaterinburg, 2007. – 24 p. – Access : www.russianlaw.net/files/law/doc/a209.pdf.

5. I. I. Zenkin International Regulation of Telecommunication Services within WTO [Online resource] : synopsis of a thesis for a candidate of juridical sciences : 12.00.10 / I. I. Zenkin. – M., 2010. – 24 p.

6. H. Goldberg Communications Law and Regulation [Online resource] / H. Goldberg, J. Godles, J. Wiener, H. Wright. – Access : www.profs.findlaw.com/communicate/index.html&anno=2.

7. K. Pilny The Licensing Regime Under German Telecommunications Law: Implementation and Interpretation [Online resource]. – Access : www.library.findlaw.com/1999/Jun/1/128006.html.

8. O. A. Baranov Legal Regulation of Access to Telecommunication Market / O. A. Baranov // *Informatsiia i pravo / O. A. Baranov // Informatsiia i pravo (Information and Law)*. – 2011. – No. 2. – Pp. 32-38.

9. O. A. Bohutskiy Agreements of Provision of Telecommunication Services : synopsis of a thesis for a candidate of juridical sciences : 12.00.03 / O. A. Bohutskiy ; Research Institute of Private Law and Entrepreneurship of the Academy of Sciences. – Kyiv, 2010. – 19 p.

10. O. V. Ter-Stepanian Administrative Services in the Sphere of Telecommunication and Postal Services: Definition and Essence [Online resource]. – Access : <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/3326/%CE#chapter>.

11. The Essence of Administrative Relations in the Telecommunication Sphere [Online resource]. – Access : <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/3464/%CE>.

12. On Telecommunications : the Law of Ukraine dated 18.11.2003 No. 1280-IV // *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (the Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine)*. – 2004. – No. 12. – Art. 155.

13. On Licensing of Commercial Activities : the Law of Ukraine dated 02.03.2015 No. 222-VIII // *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (the Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine)*. – 2015. – No.

23. – Art. 158.

14. Licensing Conditions for Carrying out of the Activity in the Sphere of Telecommunications with Provision of Landline Telephone Communications Services by Using Wireless Access to Telecommunication Network with the Right to Technical Support and Provision of Telecommunication Channel for Use: Local, Inter-City, International : Decision of the National Commission for Regulation of Communications in Ukraine dated 29.07.2010 No. 348 [Online resource]. – Access : <http://www.nkrz.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=52&language=uk>.

15. Licensing Conditions for Carrying out of the Activity in the Sphere of Telecommunications with Provision of Landline Telephone Communications Services by Using Wireless Access to Telecommunication Network with the Right to Technical Support and Provision of Telecommunication Channel for Use: Local, Inter-City, International : Decision of the National Commission for Regulation of Communications in Ukraine dated 10.12.2009 No. 1789 [Online resource]. – Access : <http://www.nkrz.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=52&language=uk>.

16. Licensing Conditions for Carrying out of the Activity in the Sphere of Telecommunications with Provision of Mobile Communications Services with the Right to Technical Support and Provision of Telecommunication Channel for Use : Decision of the National Commission for Regulation of Communications in Ukraine dated 26.01.2006 No. 179 [Online resource]. – Access : <http://www.nkrz.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=52&language=uk>.

17. Licensing Conditions for Carrying out of the Activity in the Sphere of Telecommunications related to Provision of Services on Telecommunication Channel for Use : Decision of the National Commission for Regulation of Communications in Ukraine dated 17.12.2007 No. 1017 [Online resource]. – Access : <http://www.nkrz.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=52&language=uk>.

18. Licensing Conditions for Carrying out of the Activity in the Sphere of Telecommunications related to Provision of Services on Technical Support and Operation of Telecommunication Networks, Networks of Ethereal TV and Radio Broadcasting, Line Broadcasting and Networks : Decision of the National Commission for Regulation of Communications in Ukraine dated 11.11.2010 No. 513 [Online resource]. – Access : <http://www.nkrz.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=52&language=uk>.

19. Agreement on a Deep and Comprehensive Free Trade Area dated 27.06.2014 [Online resource]. – Access : <http://www.sk.ua/ua/news/2272>.

20. The National Regulator of the Communications Sphere Approved the Plan on Implementation Measures of Integration with the European Integration [Online resource]. – Access : www.nkrzi.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=99&id=684&language=uk.

21. On Access to, and Interconnection of, Electronic Communications Networks and Associated Facilities : Directive 2002/19/EC of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 // The Official Journal of the European Union. – L 108. – 2002. – Pp. 7-20.

22. On the Authorization of Electronic Communications Networks and Services : Directive 2002/20/EC of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 // The Official Journal of the European Union. – L 108. – 2002. – Pp. 21-32.

23. On a Common Regulatory Framework for Electronic Communications Networks and Services : Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 // The Official Journal of the European Union. – L 108. – 2002. – Pp. 33-50.

24. On Universal Service and Users' Rights Relating to Electronic Communications Networks and Services : Directive 2002/22/EC of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 // The Official Journal of the European Union. – L 108. – 2002. – Pp. 51-77.

25. On a Regulatory Framework for Radio Spectrum Policy in the European Community : Decision No 676/2002/EC of the European Parliament and of the Council of 7 March 2002 // The Official Journal of the European Union. – L 108. – 2002. – Pp. 1-6.

26. Directive Amending Directive 2002/22/EC on Universal Service and Users' Rights Relating to Electronic Communications Networks and Services, Directive 2002/58/EC Concerning the Processing of Personal Data and the Protection of Privacy in the Electronic Communications Sector and Regulation (EC) No 2006/2004 on Cooperation between National Authorities Responsible for the Enforcement of Consumer

Protection Laws : Directive 2009/136/EC of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 // The Official Journal of the European Union. – L 337. – 2009. – Pp. 11-36.

27. Directive Amending Directives 2002/21/EC on a Common Regulatory Framework for Electronic Communications Networks and Services, 2002/19/EC on Access to, and Interconnection of, Electronic Communications Networks and Associated Facilities, and 2002/20/EC on the Authorization of Electronic Communications Networks and Services : Directive 2009/140/EC of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 // The Official Journal of the European Union. – L 337. – Pp. 37-69.

28. On Competition in the Markets for Electronic Communications Networks and Services : Commission Directive 2002/77/EC of 16 September 2002 // The Official Journal of the European Union. – L 249. – Pp. 21-26.

29. On the National Commission for the State Regulation of Communications and Informatization : the Decree of the President of Ukraine dated 23.11.2011 No. 1067/2011 // Ofitsiyni Visnyk Ukrainy (the Official Bulletin of Ukraine). – 2011. – No. 94. – Art. 3417.